MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Nuorten ylikoulutus pelkän koulutuksen vuoksi ei lyö leiville. Jos kaikki väittelisivät väen väkisin tohtoreiksi, Suomi olisi liemessä. **HÄMEEN SANOMAT PÄÄKIRJOITUKSESSA**

Maaseudulla on vahva vetovoima

Vallalla olevan keskittämispolitiikan mukaan ihmisten pitäisi asua kerrostalossa suuren kaupungin keskustassa. Keskittämistä ajaa erityisesti ympäristöministeriö, koska sen käsityksen mukaan kaupungissa asuminen on ympäristöystävällistä.

Ympäristöministeriön julkaiseman selvityksen mukaan Suomessa myös maksetaan ympäristön kannalta haitallisia tukia kolme miljardia euroa. Suurimmat tällaiset ”haittatuet” maksetaan ministeriön laskelmien mukaan energialle, liikenteelle ja maataloudelle (MT 31.5.).

Ei ole mikään uusia asia, että ruuan tuotanto on ministeriön hampaissa. Maaseudulla asumisen kannalta on lisäksi huolestuttavaa, että saadakseen kansalaiset järjestykseen ministeriössä valmistellaan parhaillaan esimerkiksi liikenteen verotuskäytännön muuttamista. Tämä saattaa merkitä työmatkakulujen lisääntymistä.

Monet tutkimustulokset osoittavat, ettei keskittämispolitiikkaa voida ainakaan ympäristösyillä perustella. Esimerkiksi Aalto-yliopiston tutkijatohtori Jukka Heinosen tekemän tutkimuksen mukaan kaupunki ei ole maaseutua ympäristöystävällisempi, vaan päinvastoin (MT 15.5.).

Heinosen vuosi sitten tekemän tutkimuksen mukaan kaupungeissa kasvihuonepäästöt ovat asukasta kohti suuremmat kuin maaseudulla. Syynä suurempiin päästöihin ovat tulotaso ja kulutustottumukset. Jos ihmisten käyttäytymisen muutosten avulla halutaan päästöjä vähentää, pitäisi puuttua kaupunkimaiseen elämäntyyliin.

Huolimatta jatkuvasti lisääntyvistä hallinnon järjestämistä esteistä maalla asumiselle, maaseudulla on edelleen vahva vetovoima.

Tilastokeskuksen Maaseudun Tulevaisuudelle tekemien laskelmien mukaan paluumuutto maaseudulle lisääntyy kaikissa ikäryhmissä. Paluumuutto on lisääntynyt vuodesta 1990 viime vuoteen yli kolmanneksen. Yli 65-vuotiaiden paluumuutto on samaan aikaan yli kaksinkertaistunut (MT 29.5.).

Paluumuuttotutkija Timo Aron mukaan paluumuutto on keskeinen tekijä pienten kuntien elinvoiman säilyttämisen kannalta. Toisaalta ikääntyneet paluumuuttajat ovat Siirtolaisinstituutin johtajan Ismo Söderlingin mielestä kunnille myös haaste, koska he tarvitsevat kasvavassa määrin myös kunnallisia palveluja.

PENTTI VÄNSKÄ

Kotiseudulleen palanneen Marika Pitkäsen mielestä Tervo on lapsille turvallinen paikka kasvaa.

Palvelujen järjestäminen on usein hankalaa, koska huolimatta paluumuuton lisääntymisestä monien maalaiskuntien väkimäärä vähenee edelleen. Ihmisiä kuolee enemmän kuin syntyy ja opiskelijat muuttavat muualle. Kuntien talouden kannalta on ongelmallista, että ne huolehtivat lasten ja nuorten peruskoulutuksesta. Lukion jälkeen nuoret lähtevät opiskelemaan muualle ja jäävät usein sille tielle, ja maksavat työaikaiset veronsa muualle.

Valtiovallan pitää ottaa kuntien valtionosuuksista päätettäessä huomioon, että näiden ”kasvattajakuntien” työ myös huomioidaan siinä vaiheessa, kun ikääntynyt paluumuuttaja palaa kotiseudulleen.

Paluumuuttajien houkuttelemiseksi kuntien pitää olla itse aktiivisia. Pohjoissavolainen Rautalampi haluaa kuusinkertaistaa kunnan asukasluvun vuoteen 2020 mennessä. Kunta järjesti viime viikolla kuntansa esittelytapahtuman Helsingissä. Paluumuuttajia houkutellaan vielä tänään muun muassa mahdollisuudella asua palvelujen lähellä omakotitalossa järven rannalla. Myös yrittäjille on tarjolla työskentelytiloja.

Perustuslain mukaan jokainen saa valita asuinpaikkansa. Valtiovallan ja kuntien tehtävänä on huolehtia siitä, että tähän valinnanvapauteen on olemassa edes kohtalaiset mahdollisuudet sen sijaan, että rakennetaan perusteettomia esteitä.

Päästöjen vähentämiseksi pitäisi puuttua kaupunkimaiseen elämäntyyliin.

Elämän tärkein aika

Viikonloppuna juhlittiin kouluvuoden päättymistä. Lapsilla ja nuorilla on edessään kesä ilman koulun paineita. Luvassa on lepoa, harrastuksia, monella kesätöitäkin.

Koulujen päättyminen tarkoitti monella myös yhden elämänvaiheen päättymistä ja uuden alkamista. Peruskoulunsa sai lauantaina päätökseen 60 000 nuorta, uusia ylioppilaita lakitettiin reilut 28 000, ja eri ammatteihin valmistui peräti 75 000 opiskelijaa. Heitä kaikkia on syytä onnitella lämpimästi.

Seuraava elämänvaihe tarkoittaa käytännössä uutta opiskelupaikkaa tai hankittua koulutusta vastaavan paikan etsimistä työelämästä. Toivottavasti mahdollisimman moni löytää ne ongelmitta, mutta vallitseva aika tekee tehtävästä nuorille vaativan.

Miten valita oikea ammatti, kun lähes joka alalla uutiset kertovat työpaikkojen menetyksistä? Kuinka löytää työpaikka, kun yritykset lomauttavat ja irtisanovat nykyistäkin työväkeään? Uskaltaako edes haaveilla sellaisesta työstä tai yrittäjyydestä, joka olisi myös itselle mieluinen?

Aikuisten maailman uutiset saattavat aiheuttaa paljon tarpeetontakin huolta ja epävarmuutta nuorten elämään. Huonoja aikoja seuraavat aina paremmat ajat, ja aina nuoret ovat rakentaneet itselleen vanhempiaan paremman tulevaisuuden.

Aikuisten velvollisuus on rohkaista nuoria kehittämään vahvuuksiaan ja tekemään nuorelle itselleen tärkeitä asioita. Haaveilusta ei saisi luopua. Elämässä yleensä saavuttaa asioita, joita jaksaa tavoitella.

Aikuisten tehtävä on myös luoda mahdollisuuksia. Ehkä tärkein niistä on nuoren mahdollisuus ensiaskeliin työelämässä. Yritysten tarjoamilla kesätyöpaikoilla on tässä ratkaiseva merkitys.

Opiskelu, valmistuminen ja ensimmäiset työkokemukset ovat nuoren elämän tärkeintä aikaa. Ne antavat eväät koko loppuelämälle.

VIERASYLIÖ

Huoltovarmuus asennetta ja toimintaa

Ravinto ja suoja ovat ekologisia perustekijöitä. Suomen 1860-luvun nälkävuodet osoittivat, että huoltovarmuuden pettämisessä oli kysymys sekä vastuullisen virkakunnan vähättelevästä perusasennoitumisesta että käytäntöjen osaamattomuudesta.

”Siperia” on opettanut muulloinkin kuin suurina nälkävuosina 1867–1868. Historianläksy on innoittanut tunnettuja ex-poliitikkoja huoltovarmuuden puolestapuhujiksi. Tämän kirjoittajan ollessa samanaikaisesti liikennevaliokunnan puheenjohtaja ja maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen korkeaarvoisin tässä tarkoituksessa tapaamani ”lobbari” oli valtioneuvos Harri Holkeri.

Ex-pääministeri ajoi erityiskysymyksenä rahtilaivojen rinnalle matkustaja-aluksia huoltovarmuusrekisteriin. Kriisiaikaa silmällä pitäen sopiviin aluksiin määräysvallan saanti on ylipäätään hankalaa, sillä varustamoilla on tapana vedättää esimerkiksi verotuskohteluetuja potentiaalisilta lippuvaltioilta. Suomi on lisäksi omanlaisensa merikuljetuksiin tukeutuva ”saarivaltio”.

Moni eurooppalainen saarivaltio on ajautunut viime vuosina taloudelliseen ahdinkoon riippumatta siitä onko se euroryhmän jäsen (kuten Irlanti ja Kypros) vai ei (Islanti).

Moni eurooppalainen saarivaltio on ajautunut taloudelliseen ahdinkoon.

Riittäkö muilla ymmärrystä?

Euroopan unionilla on yhteinen maatalous- ja kalastuspolitiikka.

Islantilaisten enemmistö näyttää kevään 2013 vaalien tuloksenkin perusteella haluavan säilyttää kansallisen päätösvallan maatalous- ja erityisesti kalastusasioissa. Kalastusoikeus on Islannille mitä suurimmassa määrin sekä huolto- että ansiovarmuusasia.

Suomi hakeutui alusta (1.1.2002) pitäen euroseteli-maaksi. Vanhoihin artikloihin 141 ja 142 viitaten käytävissä keskusteluissa mitataan vastaisuudessa, riittääkö muilla EU:n jäsenvaltioilla supistuvan yhteisöbudjetin oloissa ymmärtämystä pohjoisimmalle maataloustuotantoalueelleen. Suomen poliittinen johtohan on tietoisesti luonut maastamme mielikuvaa ”fantastisena” menestyjänä.

Entä elintarvikkeiden hinnanmuodostus, elääkö se täällä omaa elämäänsä vai myötäelämmekö maailmanmarkkinatrendejä? Olennaista on, mihin pitää varautua? Jos vain satunnaisuuteen, sekin on hyvä tietää.

Suomalaisen tuottajan tuloista puolet koostuu erilaisista tuista. Alkutuotannon jatkuvuus on tuista ja markkinoiden tuotteista maksamasta hinnasta riippuvainen.

Jos julkisen vallan maksamia tukia ei olisi riittävästi tarjolla, olisi tukeuduttava muihin instrumentteihin, joilla on kuitenkin kilpailevia tulonjakovaikutuksia. Tällainen on merkittävyytensä vuoksi hallitusneuvotteluasia, jonka sisällä on huoltovarmuusmerkitys.

Vaikeusastelisänsä saattaisi tuottaa euron valuuttana merkittävyyden muutos. Saksalaisen Commerzbankin tuoreen kyselyn mukaan (KL 13.5.): ”Puolet saksalaisista pienistä ja keskisuurista yrityksistä odottaa, että euromaita menee lähivuosina konkurssiin”.

Ennakkoon arvioiden äärimmäisen vaikeasti soviteltava asia olisi konkurssiin ajautumassa olevan euromaan pelastaminen rahoilla, joilla jonkin toisen eurovaltion on tarkoitus pelastaa oma elintarviketuotantonsa.

Suomessa hinnat omille teilleen

Kansallisiin ongelmiin kuuluu elintarvikkeiden euromääräisten hintojen merkittävä ja vaikeasti selitettävissä oleva kulloinenkin määräytyminen. Sellaisella on aina tuottaja-jalostaja-kauppa -jakomerkitys.

Ongelman ydintä valaistakseni käyn lyhyesti läpi lähihistorian antia Suomen Pankin katsaukseen (Kaleva 10.5.) ensisijaisesti tukeutuen.

Vuonna 2007 elintarvikkeiden maailmanmarkkinahinnat olivat öljynhinnan mukana nousussa, mutta meillä vähittäishinnat eriytyivät omaan, muista euromaista poikkeavaan nousukiitoonsa. Nyt on syytä kysyä, katsoiko vähittäiskauppa tuolloin hetkensä koittaneen, kun puolenkymmentä hintahillintään velvoittanutta eurovuotta oli takana?

On hyvä tietää, kuinka kaupan keskeiset toimijat operoivat.

Alkusyksystä 2008 iski finanssikriisi. Elintarvikkeiden maailmanmarkkinahinnat laskivat öljyn hinnan laskun myötä.

Meillä Suomen keskusta ajoi läpi ruoan arvonlisäveron alennuksen, joten elintarvikkeiden vähittäishinnat alentuivat enemmän kuin maailmanmarkkinahintojen laskusta olisi voinut luontevasti seurata.

Seuraava merkittävä tasomuutos ajoittui vuodelle 2010. Elintarvikkeiden maailmanmarkkinahinnat lähtivät kohtalokkain seurauksin voimakkaaseen nousuun, mikä tosin viipeellä, kohotti ruoan kotimaista vähittäishintatasoa.

”Saarella” ei ole markkinalogikkaa

Suomen Pankin hinta-asiantuntija Antti Suvanto kiinnitti huomiota selittämättömyyksiin suomalaisessa ruoanhinnanmuodostuksessa tähän tapaan: ”Vuoden 2011 jälkeen elintarvikkeiden hinnat ovat Suomessa nousseet noin kaksi kertaa nopeammin kuin esimerkiksi Ranskassa tai Saksassa. Tätä eroa ei voi selittää veromuutoksilla.”

Selittämättömyydet voi selittää sillä, että mitään markkinalogiikkaa ei tällä ”saarella” ole. On ollut vain vaihtelevaa satunnaisuutta; 45 prosentin päivittäistavarakaupan markkinaosuuden omaava S-ryhmä ja 35 prosentin K-ryhmä ovat vain ”vertailleet” keskenään vähittäishintojen muodostukseen liittyviä ajatuksia.

Näin voivat toimia määräävässä markkina-asemassa olevat. ”Kaksin aina toimivampi” eli KAT -menettelytapa on rekisteröity Euroopan unionissa ja OECD:ssa. Kirjelmien vaihdon jälkeen eduskunta osallistui tähän keskusteluun hyväksymällä kilpailulain muutoksen.

On hyvä tietää, kuinka kaupan keskeiset toimijat operoivat. Alkutuotannon kannalta ratkaisevaa on sen riittävä kannattavuus.

Esimerkiksi Ranskassa on jouduttu jo kauan sitten vahvistamaan Euroopan yhteisön hyväksynnällä tuottajaorganisaatioiden asemaa ja vaikuttavuutta alkutuottajien edunvalvonnassa. Vastaavaa on meneillään olevan CAP -uudistuksen osana luvassa laajeminkin, myös Suomessa.

Se on toivottavasti merkittävä parannus huoltovarmuuden kannalta.

ERKKI PULLIAINEN
Kirjoittaja on emeritusprofessori ja tietokirjailija.

RAHIKAINEN

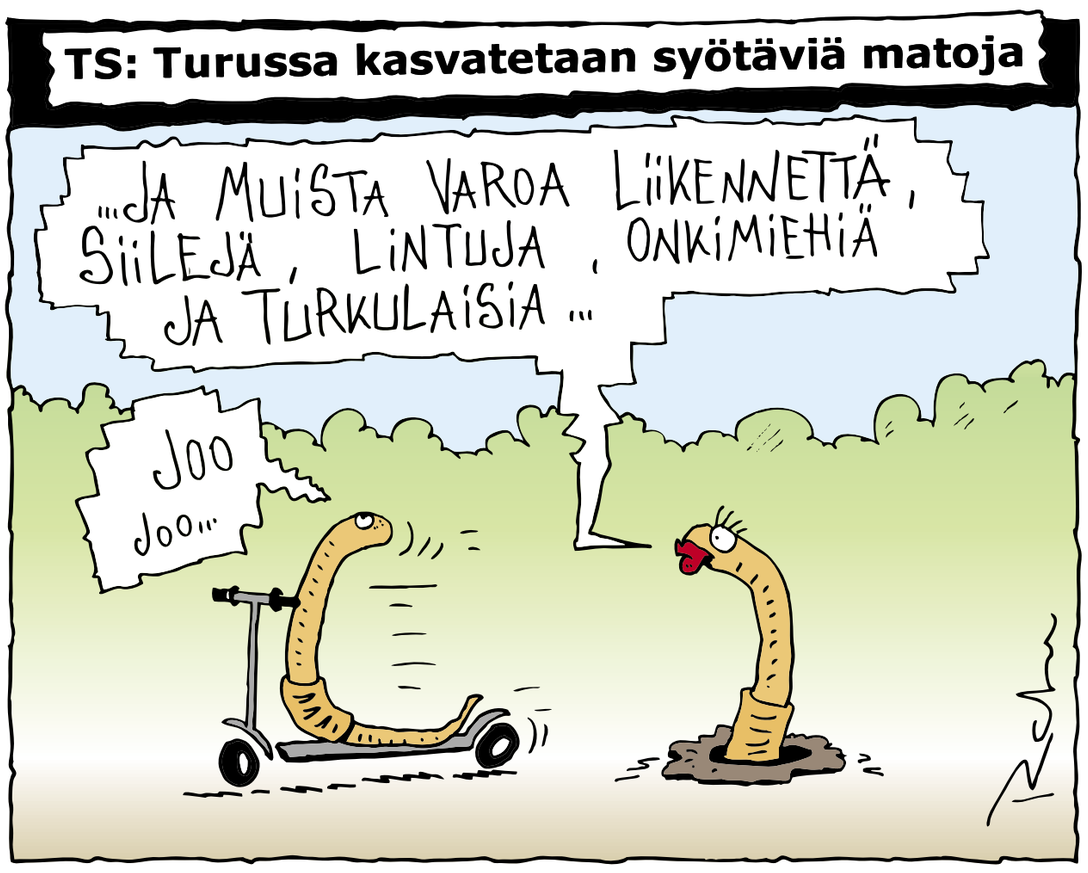

LEHTIKATSAUS

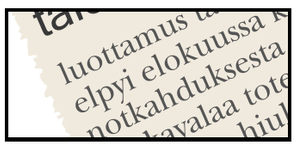

Turve vastaan mökkikansa

Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa otetaan sunnuntaina kantaa turpeennostoon ja asetetaan sen ja mökkiläisten edut vastakkain.

”Mökkeilijöiden ihannemaailma törmää entistä useammin turvetuotannon intresseihin.”

”Turpeen käyttö tulee kalliiksi. Kuten hallitusohjelma toteaa, on turpeella tärkeä rooli tukipolttoaineena taajamien ja teollisuuden sähkön ja lämmön tuotannossa.”

”Turpeen päästöt ovat kuitenkin kaksinkertaiset sen antamaan energiaan verrattuna. Turve on likaisempaa kuin kivihiili. Jos turvepäästöjä ei leikata, pitää teollisuuden ja liikenteen supistaa omia päästöjään suunniteltua enemmän.”

”Hallitusohjelman mukaan turpeen energiakäyttöä pitää vähentää ympäristöhaittojen takia. Nyt näyttää siltä, että aikataulu ei ole tarpeeksi kunnianhimoinen.”

Pienet lukiot mittarina

Joka kevät julkaistavia lukioiden ylioppilastulosten vertailuja ei pidä ottaa liian vakavasti, kirjoittaa **Keskisuomalainen**.

”Eri lukioiden opetuksessa ei lopultakaan ole suuria eroja. Opetuksen tasalaatuisuuden paljastaa yllättävästi se, että pienten lukioiden sijoitukset voivat heittelehtiä paljonkin peräkkäisinä vuosina.”

”Menestys on viime kädessä oppilaasta itsestään kiinni – ei siitä, käykö oppilas huippulukiota.”

”Mutta tilanne voi muuttua, jos listausten annetaan vaikuttaa mielikuviin ”hyvistä” ja ”huonoista” kouluista. Tällöin koulut voivat oikeastikin eriytyä. Tämä kehitys on pysäytettävä.”

”Tuloksellisimpia kouluja eivät suinkaan ole ne, joissa oppilaat kirjoittavat vuosi vuoden jälkeen parhaimmat ylioppilastulokset. Parhainta tulosta tekevät lukiot, joissa seitsemän keskiarvon peruskoululaisista tehdään ylioppilaita magnan tai jopa laudaturin arvosanoilla.”

KOLUMNI: KAIJALEENA RUNSTEN

Ravitaloudessa kaikki pelissä

Suomen Hippos on päättänyt palauttaa hevosen ja ihmiset sen takaa toimintansa keskiöön. Tuoreen strategian tavoitteena on, että tulevaisuudessa hevonen koskettaa ja liikuttaa yhä useampia suomalaisia.

Juuri näin pitää ollakin.

Kuten Hippoksen hallituksen jäsen Kristiina Ertola on asian pukenut, ravien maailma on parina viime vuosikymmenenä muuttunut hevoslähtöisestä pelikeskeiseksi.

En halua vähätellä hevospelien merkitystä. Riskinotto ja onnistumisen mahdollisuus ovat lajin suola. Ohjastaja tähtää kirittämään heponsa totoon, mikä poikii rahaa pelaajille ja palkinnot tuovat rahaa omistajille.

Raviurheilu elää tähdistä kuten Brad de Veluwen saama huomio on kuluneen vuoden aikana osoittanut.

En malta silti olla pohtimatta, vastaako Hippoksen, peliyhtiö Fintoton ja ratojen viestintä raviurheilun todellisuutta. Urheilulajin brändiä ei voi rakentaa liiaksi unelmien varaan.

Vaikka Hevosurheilu-lehteä on onnistuneesti monipuolistettu aiemminkin ja uudistuksia on tänä keväänä jo nähty, sen sisällössä painottuvat silti ravitulokset ja pelivihjeet. Fintoton viestintä taas nojaa lähestulkoon täysin pelien markkinointiin.

Näyttää kuin alalla toivottaisiin ihmettä: että kun tarpeeksi yritetään, potti kasvaa tuurin kautta isommaksi kuin se todellisuudessa on.

kaijaleena.runsten@maaseuduntulevaisuus.fi

Jatkaako myös raviväen saama oma tv-kanava tällä linjalla?

Niin ammatti- kuin harrastetallien arki syntyy pitkässä ketjussa tamman ostosta orivalinnan kautta varsan syntymään ja hevosen koulutukseen sille sopivaan käyttötarkoitukseen. Rännässä sinnittelevät niin humma kuin sen hoitajat, ja karsinat puhdistetaan joka päivä.

Miten pidetään huolta hevosten hyvinvoinnista, joka kiinnostaa montaa kaupungistunutta kuluttajaa?

Miten näkyvät ratojen ahkerat vapaaehtoiset? Entä mitä tekevät hevosjalostusliitot, eläinklinikat, siittolat?

Kaiken moottorina on tietenkin itse hevonen.

Radoilla on pohdittu vuosien saatossa useaan kertaan, mikä raveissa puhuttelisi tyttöjä ja naisia. Potentiaalisimpia ravien ystäviä voisi ilman muuta löytyä perheistä, joissa joku jo harrastaa hevosia. Ratsupuolella on harrastajia kolmisen kertaa enemmän kuin raveissa.

Jotenkin tuntuu, että laji ei silti tahdo levitä siihen vihkiytyneiden ulkopuolelle. Onko radoilla esimerkiksi lähestytty ”sisarjärjestöä” eli paikallisia ratsastusseuroja?

Raviväen tiivis yhteishenki on lajin kantava voima, eikä sitä pidä hukata. Strategiassa toistuvat avoimuus ja kehittyminen ovat silti avainasemassa, jotta raveista voisi oikeasti tulla koko kansan suosikkilaji.

Omistajakimppoja on onnistuneesti kehitetty yhteistyössä Hippoliksen kanssa niin ravi- kuin ratsupuolelle.

Molemmat voittavat: uudet omistajat imevät hevosväeltä yhteishenkeä ja kiintymyksen hevoseen, tulokkaat antavat lajiin ideoita sekä lisää väkeä katsomoihin. Jos kimpat oikein hyödynnetään, niiden merkitys on siten paljon rahaa suurempi.

Suomessa ajetaan (toto)ravipäiviä vuodessa noin 600. Lähemmäs kahdet päivässä on kerrassaan uskomaton luku!

Ykköspalkinnot liikkuvat iltaraveissa tuhannen euron tuntumassa. Starttikunnossa olevan ravurin juokseviin kuluihin menee väkisin yli pari tonnia kuukaudessa. Sitä ennen kuluja on kertynyt minimissään parin kolmen vuoden ajan.

Tätä ynnätessä näyttää kuin alalla toivottaisiin ihmettä: että kun tarpeeksi yritetään, jaettava potti kasvaa tuurin kautta isommaksi kuin se todellisuudessa on.

Pohdin myös, onko kukaan tutkinut, ettei yhtä jalkaa ratojen talouden alamäen kanssa ole harmaa talous kasvanut. Se kun syö entisestään ammattilaisten tai sellaisiksi pyrkivien sekä rehellisten harrastajien ansioita.

Kehitys vaatii aina kipeitä ratkaisuja. Kilpailupäivien keskittäminen on varmasti välttämätöntä. Se voi tapahtua vain alueittain ratojen kesken sopien, jotta laji säilyy koko maassa.

Kannattaa muistaa, että maaseudun neuvonnassa, MTK:ssa sekä virkakoneistossa on myös jouduttu menemään syvempään alueelliseen yhteistyöhön. Sen ansiosta henkilökunta on voinut erikoistua, kun kaikki aika ei mene rutiineihin. Lisäksi kiinteistä kuluista voidaan siirtää rahaa investointeihin.

Ravikärryillä ei ole peruutuspeiliä eikä starttia voiteta hevosta koko matkan pidättelemällä. Uutta kohti vaan rohkeasti, hevosväki! Strategia antaa siihen mainiot eväät.